

Η δεσμευμένη λέξη friend, κατασκευαστές μετατροπής, καταστροφείς

#4

Τμήμα Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών

Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων (Άρτα)

Γκόγκος Χρήστος

Παράδειγμα κίνητρο (1/3)

- Έστω ότι επιθυμούμε να γράψουμε μια συνάρτηση Equals που να συγκρίνει 2 αντικείμενα Fraction και να τη χρησιμοποιήσουμε όπως στη συνέχεια:

```
int main() {  
    Fraction f1(1, 2);  
    Fraction f2(2, 4);  
    if (Equals(f1, f2))  
        cout << "The fractions are equal" << endl;  
    return 0;  
}
```

- Μια πιθανή υλοποίηση της συνάρτησης Equals είναι η ακόλουθη:

```
bool Equals(Fraction x, Fraction y) {  
    if (x.GetNumerator() * y.GetDenominator() == y.GetNumerator() * x.GetDenominator())  
        return true;  
    else  
        return false;  
}
```

Παράδειγμα κίνητρο (2/3)

- Τι θα συνέβαινε αν επιθυμούμε να γράψουμε τη συνάρτηση `Equals` ως εξής:

```
bool Equals(Fraction x, Fraction y) {  
    if (x.numer * y.denom ==  
        y.numer * x.denom)  
        return true;  
    else  
        return false;  
}
```

Καθώς η συνάρτηση `Equals` δεν είναι συνάρτηση μέλος της `Fraction`, δεν μπορεί να προσπελαύνει απευθείας τις ιδιωτικές συναρτήσεις μέλη.

```
$ g++ Fraction.cpp main2.cpp -o main  
main2.cpp: In function 'bool Equals(Fraction, Fraction)':  
main2.cpp:8:11: error: 'int Fraction::numer' is private within this context  
    if (x.numer * y.denom == y.numer * x.denom)  
        ^~~~~  
In file included from main2.cpp:2:  
Fraction.hpp:14:9: note: declared private here  
    int numer;  
        ^~~~~  
main2.cpp:8:21: error: 'int Fraction::denom' is private within this context  
    if (x.numer * y.denom == y.numer * x.denom)  
        ^~~~~  
In file included from main2.cpp:2:  
Fraction.hpp:15:9: note: declared private here  
    int denom;  
        ^~~~~  
main2.cpp:8:32: error: 'int Fraction::numer' is private within this context  
    if (x.numer * y.denom == y.numer * x.denom)  
        ^~~~~  
In file included from main2.cpp:2:  
Fraction.hpp:14:9: note: declared private here  
    int numer;  
        ^~~~~  
main2.cpp:8:42: error: 'int Fraction::denom' is private within this context  
    if (x.numer * y.denom == y.numer * x.denom)  
        ^~~~~  
In file included from main2.cpp:2:  
Fraction.hpp:15:9: note: declared private here  
    int denom;  
        ^~~~~
```

Παράδειγμα κίνητρο (3/3)

- Ωστόσο, συναρτήσεις όπως η `Equals` ενδέχεται να χρειάζεται να προσπευλεύουν ιδιωτικά μέλη συχνά, οπότε θα θέλαμε να έχουμε τη δυνατότητα να προσπελεύουμε απευθείας ιδιωτικά μέλη της κλάσης.

<https://github.com/chgogos/oop/tree/master/variou/COP3330/lect4/sample1>

- Μια λύση στη C++ είναι η χρήση της δεσμευμένης λέξης `friend`.

Η δεσμευμένη λέξη friend

- Η δεσμευμένη λέξη friend επιτρέπει σε μια κλάση να χορηγήσει **πλήρη πρόσβαση** σε μια **εξωτερική οντότητα**.
  - Πλήρης πρόσβαση σημαίνει δυνατότητα προσπέλασης και των ιδιωτικών μελών της κλάσης.
  - Εξωτερική οντότητα μπορεί να είναι μια συνάρτηση, ή ακόμα και μια άλλη κλάση.
- Για να αποδοθεί η ιδιότητα friend, θα πρέπει να προστεθεί η δήλωση friend μέσα στη δήλωση της κλάσης, και να ακολουθήσει η αντίστοιχη οντότητα.
  - Μια friend οντότητα δεν είναι ούτε δημόσια ούτε ιδιωτική, καθώς δεν πρόκειται για μέλος της κλάσης, οπότε δεν έχει σημασία αν θα τοποθετηθεί σε τμήμα public ή private της κλάσης.
  - Μια friend συνάρτηση σε μια κλάση έχει πλήρη πρόσβαση στα ιδιωτικά μέλη της κλάσης.

Παράδειγμα με friend συναρτήσεις (1/2)

- Στο παράδειγμα που ακολουθεί:
  - Ορίζεται η friend συνάρτηση Equals()
  - Ορίζεται η friend συνάρτηση Add() που προσθέτει δύο κλάσματα και επιστρέφει το αποτέλεσμα.
  - Στο αρχείο main.cpp βρίσκεται το πρόγραμμα οδηγός.

https://github.com/chgogos/oop/tree/master/various/COP3330/lect4/sample2_friend

Παράδειγμα με friend συναρτήσεις (2/2)

```
class Fraction
{
    ...
    friend bool Equals(Fraction x, Fraction y);
    friend Fraction Add(Fraction x, Fraction y);
};
```

Fraction.hpp

```
...
bool Equals(Fraction x, Fraction y) {
    if (x.numer * y.denom == y.numer * x.denom)
        return true;
    else
        return false;
}
Fraction Add(Fraction x, Fraction y) {
    int num = x.numer * y.denom + y.numer * x.denom;
    int denom = x.denom * y.denom;
    Fraction answer(num, denom);
    return answer;
}
```

Fraction.cpp

```
#include <iostream>
#include "Fraction.hpp"
using namespace std;
int main() {
    Fraction f1(1, 2);
    Fraction f2(2, 4);
    if (Equals(f1, f2))
        cout << "The fractions are equal" << endl;
    Fraction f3 = Add(f1, f2);
    f3.Show();
    return 0;
}
```

main.cpp

```
$ g++ Fraction.cpp main.cpp -o main
$ ./main
The fractions are equal
8/8
```

Χρήση συνάρτησης μέλους αντί για friend συνάρτηση

- Όταν μια συνάρτηση πραγματοποιεί επεξεργασία σε δύο αντικείμενα, συχνά είναι βολικό να περνάμε ως παραμέτρους και τα δύο αντικείμενα και να κάνουμε τη συνάρτηση friend.
- Μια άλλη επιλογή είναι να χρησιμοποιήσουμε μια συνάρτηση μέλους αλλά σε αυτή την περίπτωση ένα από τα αντικείμενα θα πρέπει να είναι το καλών αντικείμενο (calling object).
  - Παράδειγμα: Η συνάρτηση Equals() θα μπορούσε να οριστεί ως συνάρτηση μέλος της κλάσης Fraction, και να κληθεί ως εξής:

```
if (f1.Equals(f2))  
    cout << "The fractions are equal" << endl;
```
  - Στο παραπάνω κώδικα, f1 είναι το καλών αντικείμενο (δηλαδή το αντικείμενο που καλεί τη συνάρτηση μέλος) και το f2 περνά στη συνάρτηση Equals της f1 ως όρισμα.

Παράδειγμα με συναρτήσεις μέλη αντί για friend συναρτήσεις

```
class Fraction {  
public:  
    ...  
    bool Equals(Fraction other);  
    Fraction Add(Fraction other);  
    ...  
};
```

Fraction.hpp

```
#include <iostream>  
#include "Fraction.hpp"  
using namespace std;  
int main() {  
    Fraction f1(1, 2);  
    Fraction f2(2, 4);  
    if (f1.Equals(f2))  
        cout << "The fractions are equal" << endl;  
    f2.SetValue(2, 7);  
    Fraction f3 = f1.Add(f2);  
    f3.Show();  
    cout << "Decimal value: " << f3.Evaluate() << endl;  
    return 0;  
}
```

main.cpp

```
bool Fraction::Equals(Fraction other) {  
    return numer * other.denom == other.numer * denom;  
}  
  
Fraction Fraction::Add(Fraction other) {  
    int n = numer * other.denom + other.numer * denom;  
    int d = denom * other.denom;  
    return Fraction(n, d);  
}
```

Fraction.cpp

The fractions are equal
11/14
Decimal value: 0.785714

https://github.com/chgogos/oop/tree/master/various/COP3330/lect4/sample3_member

Συναρτήσεις μέλη vs. φίλες συναρτήσεις

- Η επιλογή του εάν θα χρησιμοποιηθεί συνάρτηση μέλος ή friend συνάρτηση είναι θέμα προγραμματιστικού στυλ.
- Διαφορετικοί προγραμματιστές μπορεί να έχουν διαφορετικές προτιμήσεις για το θέμα. Στη συνέχεια παρουσιάζονται για σύγκριση των δύο κλήσεων ο ένας κώδικας μετά τον άλλο:

```
f3 = Add(f1, f2); // κλήση στη friend συνάρτηση Add  
f3 = f1.Add(f2); // κλήση στη συνάρτηση μέλος Add της κλάσης Fraction
```
- Ωστόσο, αξίζει να σημειωθεί ότι οι δύο παραπάνω κλήσεις δεν είναι πάντα ισοδύναμες.
  - Στην έκδοση με τις friend συναρτήσεις η Add λαμβάνει αντίγραφα από τα f1 και f2 (συνεπώς η συνάρτηση δεν μπορεί να αλλάξει τα αρχικά αντικείμενα).
  - Στην έκδοση με τη συνάρτηση μέλος, η συνάρτηση Add μπορεί να αλλάξει το αντικείμενο f1.

Κατασκευαστές μετατροπής

- Ορισμένοι ενσωματωμένοι τύποι μπορούν να πραγματοποιήσουν αυτόματη μετατροπή τύπων όπως:

```
int x = 5;  
double y = 4.5, z = 1.2;  
y = x; // έγκυρο, αυτόματη μετατροπή  
z = x + y; // έγκυρο, αυτόματη μετατροπή
```

- Παρόμοια λειτουργικότητα μπορεί να προστεθεί και σε κλάσεις που δημιουργούμε χρησιμοποιώντας τους λεγόμενους **κατασκευαστές μετατροπής** (conversion constructors).

Κατασκευαστές μετατροπής

- Ένας κατασκευαστής μετατροπής είναι ένας κατασκευαστής με μια παράμετρο.
  - Καθώς ο κατασκευαστής δημιουργεί/αρχικοποιεί ένα νέο αντικείμενο, μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε έναν κατασκευαστή μετατροπής για να μετατρέψουμε μια μεταβλητή με τύπο τον τύπο της παραμέτρου σε ένα νέο αντικείμενο.

- Παράδειγμα κατασκευαστή μετατροπής:

```
Fraction(int n); /* μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να μετατρέψει έναν ακέραιο σε  
                Fraction, αρχικοποιεί το κλάσμα σε n/1 */
```

- Ο παραπάνω κατασκευαστής μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να πραγματοποιούνται αυτόματες μετατροπές τύπων όπως οι ακόλουθες:

```
Fraction f1, f2;  
f1 = Fraction(4) /* ρητή κλήση του κατασκευαστή. Δημιουργείται το  
                κλάσμα 4/1 και ανατίθεται στο f1 */  
f2 = 10;        /* υπονοούμενη κλήση του κατασκευαστή μετατροπής.  
                Ισοδύναμο με f2 = Fraction(10); */  
f1 = Add(f2, 5); /* ο κατασκευαστής μετατροπής μετατρέπει το 5 σε 5/1 */
```

Κατασκευαστής μετατροπής

- Ένας κατασκευαστής με πολλές παραμέτρους μπορεί να είναι κατασκευαστής μετατροπής αν όλες, πλην μιας, από τις παραμέτρους είναι προαιρετικές (optional):
`Fraction(int n, int d=1);`
- Η αυτόματη μετατροπή τύπων από κατασκευαστές μπορεί να αποτραπεί χρησιμοποιώντας τη δεσμευμένη λέξη **explicit** στην αρχή της δήλωσης:
`explicit Fraction(int n);`
- Ο ανωτέρω κατασκευαστής δεν θα πραγματοποιεί πλέον αυτόματη μετατροπή ακεραίων σε `Fraction`.

Παράδειγμα με κατασκευαστή μετατροπής

```
class Fraction {  
public:  
    Fraction();  
    Fraction(int n, int d = 1);  
    ...  
};
```

Fraction.hpp

```
...  
Fraction::Fraction() {  
    cout << "Fraction()" << endl;  
    numer = 0;  
    denom = 1;  
}  
Fraction::Fraction(int n, int d) {  
    cout << "Fraction(int, int)" << endl;  
    numer = n;  
    denom = d;  
}  
...
```

Fraction.cpp

```
#include <iostream>  
#include "Fraction.hpp"  
using namespace std;  
int main() {  
    // ρητές κλήσεις κατασκευαστών  
    Fraction f1;  
    f1.Show();  
    Fraction f2(2);  
    f2.Show();  
    Fraction f3(3, 4);  
    f3.Show();  
    // υπονοούμενη κλήση κατασκευαστή  
    f1 = 4;  
    f1.Show();  
    return 0;  
}
```

main.cpp

```
Fraction()  
0/1  
Fraction(int, int)  
2/1  
Fraction(int, int)  
3/4  
Fraction(int, int)  
4/1
```

Καταστροφείς (destructors)

- Επιπρόσθετα στις ειδικές συναρτήσεις των κατασκευαστών, κάθε κλάση διαθέτει και μια ειδική συνάρτηση που ονομάζεται καταστροφέας (destructor).
- Ο καταστροφέας μοιάζει με τον προκαθορισμένο κατασκευαστή (δηλαδή τον κατασκευαστή χωρίς παραμέτρους) αλλά έχει το σύμβολο tilde ~ πριν το όνομά του.
- Οι καταστροφείς δεν μπορούν να έχουν παραμέτρους, άρα υπάρχει ένας μόνο καταστροφέας ανά κλάση.
  - Για παράδειγμα ο καταστροφέας της κλάσης `Fraction` θα είναι: `~Fraction()`;
- Όπως και με τους κατασκευαστές, οι καταστροφείς καλούνται αυτόματα (όχι ρητά).
- Οι καταστροφείς καλούνται αυτόματα ακριβώς πριν το αντικείμενο αποδεσμευτεί από το σύστημα, συνήθως όταν βγαίνει εκτός εμβέλειας (δηλαδή, όταν δεν είναι πλέον προσπελάσιμο από τον προγραμματιστή).
- Η τυπική εργασία ενός καταστροφέα είναι να πραγματοποιεί όποιες εργασίες αποδέσμευσης πόρων (συνήθως μνήμης) απαιτούνται, πριν το αντικείμενο αποδεσμευτεί.

Παράδειγμα καταστροφεία

```
#include <iostream>
#include <string>
using std::string;
class Thing {
public:
    Thing(const char *n);
    ~Thing();
private:
    string name;
};
Thing::Thing(const char *n) {
    name = n;
    std::cout << "Constructor running for " << name << std::endl;
}
Thing::~~Thing() {
    std::cout << "Destructor running for " << name << std::endl;
}
void foo() {
    Thing Tfoo("Tfoo");
}
int main() {
    Thing T1("T1");
    std::cout << "Hello" << std::endl;
    foo();
    Thing T2("T2");
    return 0;
}
```

```
Constructor running for T1
Hello
Constructor running for Tfoo
Destructor running for Tfoo
Constructor running for T2
Destructor running for T2
Destructor running for T1
```


Ερωτήσεις σύνοψης

- Ποιος είναι ο ρόλος της δεσμευμένης λέξη friend σε μια κλάση;
- Μια συνάρτηση που έχει γίνει friend σε μια κλάση είναι public ή private;
- Ποια είναι η διαφορά ανάμεσα στις δύο ακόλουθες κλήσεις:
  - `f3 = f1.Add(f2);`
  - `f3 = Add(f1,f2);`
- Τι είναι ο κατασκευαστής μετατροπής;
- Πώς ακυρώνουμε τις αυτόματες μετατροπές που γίνονται από έναν κατασκευαστή μετατροπής;

Αναφορές

- <http://www.cs.fsu.edu/~xyuan/cop3330/>